

Suomen tiedekustantajien liitto

PL 518

00101 Helsinki

<https://tiedekustantajat.fi/>

LAUSUNTO SIVISTYSVALIOKUNNALLE HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ 43/2022 (TEKL)

Suomen tiedekustantajien liitto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja lausuu seuraavaa:

Suomen tiedekustantajien liitto iloitsee tekijänoikeuslainsäädäntömme päivittämisestä digiajan vaatimuksia vastaavaksi. Liittomme on tyytyväinen siihen, että palautteen pohjalta muokattu esitys kunnioittaa oikeudenhaltijoiden perusoikeuksia ja pohjoismaille ominaisia sopimuslisenssi- ja lupakäytäntöjä. Myönteistä on, että esitys seuraa implementoitavia direktiivejä tarkemmin kuin luonnos, tulkinnat ovat lähempänä Ruotsin ja Tanskan malleja ja nykyisiä luparatkaisuja voidaan jatkossa kehittää. Esityksessä vaikutusarviointeja on vahvistettu vastuullisen päätöksenteon eduksi.

Esimerkiksi: Luonnosta koskevalla lausuntokierroksella kritisoimamme § 14 (materiaalien opetuskäyttö) on tasapainoinen uudessa muodossaan. Nyt se turvaa oikeudenhaltijoiden sopimusvapauden ja oikeuden korvauksiin teoksen käytöstä samalla, kun se suojaa opettajaa, joka havainnollistaa opetustaan tekijänoikeuden alaisella materiaalilla. Nykyistä sopimuslisenssiä täydentävä rajoitussäännös huomaa tekijän oikeuden korvauksiin ja oppilaitosten tarpeet. Korvausten maksaminen jatkossakin yhteishallinto-organisaatioiden kautta on perusteltua.

Esitämme punnittavaksi vielä seuraavia huomioita:

TekL 16 G §: Lakitekstiin tulisi sisällyttää maininta, ettei rajoitussäännöstä sovelleta, mikäli pykälän soveltamisalalta puuttuu edustava järjestötoimija. Lain perusteluista tulisi selvittää, että edustava järjestö voi myös jättää luvan myöntämättä jonkun teosjoukon kohdalla.

Lopullisessa tekstissä tulisi varmistaa, että käytetty sanasto on täsmällistä ja helposti ymmärrettävää. Esimerkiksi esityksessä sivuilla 72–76, luonnosta koskevan lausuntopalautteen esittelystä, on epäselvää, kenestä kulloinkin puhutaan. Tekijä ja sitä laajempi oikeudenhaltija näyttäisivät paikoitellen menevän sekaisin, eikä tekstistä hahmotu, mihin ryhmään esimerkiksi kriittistä palautetta antaneiden kustantajajärjestöjen katsotaan kuuluvan.

Valitettavana liitto pitää sitä, että tuleva laki jättää tieteelliset lehdet eriarvoiseen asemaan kuin muut lehdet, koska ne on rajattu lehtien uuden lähioikeuden ulkopuolelle (50 §). Tieteen

kustantajien omaisuuden suojan sivuuttava asetelma kumpuaa implementoitavasta direktiivistä (artikla 15) ja eurooppalaisesta Plan S:sta, joka puolustaa tiedejulkaisujen käyttäjälle maksutonta avoimuutta. Kustantajan näkökulmasta ongelmana on, että julkaisun tekeminen maksaa yhä, mutta tulot katoavat ilman maksajaa. Tämä yhtälö on ajanut kotimaisia (yleisesti voittoa tavoittelemattomia) tieteellisiä lehtikustantajia taloudellisiin vaikeuksiin. Samaan aikaan niiden merkitys tieteellisten julkaisujen laadun ja luettavuuden riippumattomana turvaajana on kuitenkin säilynyt ennallaan tai vahvistunut suomalaisessa yhteiskunnassa ja tieteessä.

Lehtien uuden lähioikeuden rajaukseen joudumme tyytymään. Suomen tiedekustantajien liitto kuitenkin toivoo, että taloudellisesti ongelmallinen yhtälö ja oikeudenhaltijoiden perusoikeudet ovat kirkkaina mielessä, kun tekijänoikeuslain uudistus jatkuu kotimaisille tiedekustantajille kriittisten kansallisten erityiskysymysten parissa (ns. kakkospaketti ja erityisesti sen kohdat 18 § oppimateriaalipaketeista ja 38 § julkaisujen rinnakkaistallentamisesta). Kansalliselta pohjalta luonnosteltujen lisäysten erottaminen nykyisestä HE:sta oli oikeansuuntainen ratkaisu, koska asiaan perehtymiseen ja tasapainoisen ratkaisuesityksen valmisteluun tarvitaan aikaa.

Helsingissä 16. toukokuuta 2022

Suomen tiedekustantajien liitto ry
Förbundet för vetenskapspublisering i Finland rf

Pauliina Raento
Pääsihteeri, professori
040 5086552
toimisto@tiedekustantajat.fi

Mikael Laakso
Hallituksen puheenjohtaja, apulaisprofessori
050 9100864
pj@tiedekustantajat.fi

This documents contains 2 pages before this page

Dokumentet inneholder 2 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 2 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 2 sider før denne side

Detta dokument innehåller 2 sidor före denna sida

MIKAEL OLOF LAAKSO

a33be6f8-3dc8-4147-ab72-ea3c1a4d80c9 - 2022-05-16 10:20:45 UTC +03:00

BankID / MobileID - 309ed5d9-e28f-4d82-8c84-c995c9e826a0 - FI

PAULIINA RAENTO

a380c5fb-1afc-4a16-8bdf-6a37575904fa - 2022-05-16 10:26:10 UTC +03:00

BankID / MobileID - 84e58ede-2b52-415c-ad55-f37313b5ae2b - FI

authority to sign	asemavaltuus	ställningsfullmakt	autoritet til å signere	myndighed til at underskrive
representative	nimenkirjoitusoikeus	firmateckningsrätt	representant	repræsentant
custodial	huoltaja/edunvalvoja	förvaltare	foresatte/verge	frihedsberøvende

HE 43/2022 vp
Siv 17.5.2022

- + Oikeudenhaltijoiden perusoikeudet
- + Pohjoismaiset sopimuslisenssi- ja lupakäytännöt

14 §: Nyt tasapainoinen

16 G §: Edustava järjestö voi myös evätä luvan

16 G §: Jos edustavaa järjestöä ei ole, rajoitussäännös ei päde
Lausuntopalaute (sivut 72–76): Kenestä puhutaan?

50 §: Tiedelehdet jäävät eriarvoiseen asemaan (Plan S)

Myös käyttäjälle ilmaisen tiedelehden tekeminen maksaa

Tällä mennään, mutta **kakkospaketissa kotimaisten tiedejulkaisijoiden talous ja perusoikeudet avainkysymyksiä**